

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy Panią Poseł Wiolettę Marię Kulpe oraz Pana Posła Łukasza Schreibera.

(-) Waldemar Andzel; (-) Dorota Arciszewska-Mielewczyk; (-) Iwona Ewa Arent; (-) Piotr Babinetz; (-) Barbara Bartuś; (-) Joanna Borowiak; (-) Lidia Burzyńska; (-) Kazimierz Bogusław Choma; (-) Dominika Chorościńska; (-) Tadeusz Chrzan; (-) Anna Ewa Cicholska; (-) Krzysztof Czarnecki; (-) Witold Wojciech Czarnecki; (-) Lidia Czechak; (-) Anna Gembicka; (-) Szymon Giżyński; (-) Mariusz Gosek; (-) Kazimierz Gwiazdowski; (-) Czesław Hoc; (-) Michał Jach; (-) Fryderyk Sylwester Kapinos; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Wioletta Maria Kulpa; (-) Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk; (-) Joanna Lichocka; (-) Antoni Macierewicz; (-) Ewa Malik; (-) Jerzy Materna; (-) Anna Milczanowska; (-) Jan Mosiński; (-) Bogumiła Olbryś; (-) Jacek Osuch; (-) Anna Paluch; (-) Teresa Pamuła; (-) Piotr Polak; (-) Marcin Porzucek; (-) Zbigniew Rau; (-) Rafał Romanowski; (-) Urszula Rusecka; (-) Paweł Sałek; (-) Łukasz Schreiber; (-) Sławomir Skwarek; (-) Agnieszka Anna Soin; (-) Paweł Szrot; (-) Jacek Świat; (-) Krzysztof Tchórzewski; (-) Robert Telus; (-) Ryszard Terlecki; (-) Włodzimierz Tomaszewski; (-) Jarosław Wiesław Wiczorek; (-) Elżbieta Witek; (-) Agnieszka Wojciechowska van Heukelom; (-) Grzegorz Woźniak; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Tomasz Zieliński.

U S T A W A

z dnia ...

o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153) w art. 26 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Wójtem nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe”.

Art. 2. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1684) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 26 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Członkiem zarządu powiatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.”;

2) po art. 31c dodaje się art. 31d w brzmieniu:

„Art. 31d. W przypadku skazania członka zarządu powiatu prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, rada powiatu w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o uprawomocnieniu się wyroku stwierdza w drodze uchwały utratę funkcji przez członka zarządu powiatu.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r., poz. 581) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 31 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Członkiem zarządu województwa nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.”;

2) po art. 37 dodaje się art. 37a w brzmieniu:

„Art. 37a. W przypadku skazania członka zarządu województwa prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, sejmik województwa w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o uprawomocnieniu się wyroku stwierdza w drodze uchwały utratę funkcji członka zarządu województwa.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r., poz. 365) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 426 § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Do każdego zgłoszenia należy dołączyć pisemne oświadczenia kandydatów o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz informację z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności do danej rady.”;

2) w art. 479 § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pisemne oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz informację z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności; zgoda kandydata na kandydowanie w wyborach powinna zawierać dane: imię (imiona), nazwisko, nazwisko rodowe, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata, a także wskazanie jego przynależności do partii politycznej; zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem”.

Art. 5. Do przedterminowych i uzupełniających wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której niniejsza ustawa weszła w życie, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 4 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 6. Do przedterminowych wyborów wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której niniejsza ustawa weszła w życie, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 4 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 7. Do zmian w składzie zarządu powiatu oraz zarządu województwa przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której niniejsza ustawa weszła w życie, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 2 i art. 3 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem proponowanej ustawy jest zapewnienie szczególnej transparentności, a także wysokich standardów etycznych i rękojmi prawidłowego wykonywania zadań publicznych.

Samorząd odpowiada na podstawowe potrzeby obywateli - edukacja, komunikacja, infrastruktura drogowa, kultura, sport. Obywatele w wyborach powszechnych wybierają swoich przedstawicieli na stanowiska wójta (prezydenta, burmistrza) oraz radnych gminnych, powiatowych i wojewódzkich, którzy reprezentują ich interesy i dbają o dobro wspólne.

W trosce o najwyższe standardy i poszanowanie prawa istotne jest, aby obywatele mieli pewność, że ich przedstawicielami są osoby, które mają nienaganną postawę względem prawa, a także etyczną i moralną.

Kandydat startujący w wyborach samorządowych, powinien cechować się nienagannym stosunkiem do prawa. Transparentność oraz uczciwość osób pełniących funkcje publiczne są fundamentem demokratycznego państwa. Obywatele, jako wyborcy powierzający danym kandydatom odpowiedzialność za sprawy publiczne, mają prawo oczekiwać od swoich reprezentantów wiarygodności, przestrzegania prawa oraz postawy budzącej społeczne zaufanie.

Mając na względzie przejrzystość życia publicznego fundamentalne jest, aby o porządek i ład społeczny dbały osoby z nieposzlakowaną opinią. W związku z tym za priorytetowe uznaje się, aby kandydaci na stanowiska wójta (prezydenta, burmistrza) oraz radnych na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim legitymowali się informacją z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności, a nie jak dotychczas - oświadczeniem. Do tej pory kandydaci kandydujący w wyborach do samorządu terytorialnego musieli składać jedynie pisemne oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności. Oświadczenia te nie były w żaden sposób weryfikowane.

Kandydaci kandydujący w wyborach na Prezydenta RP, wyborach do Sejmu RP i Senatu RP, a także w wyborach do Parlamentu Europejskiego są zobowiązani do złożenia pisemnego oświadczenia o posiadaniu prawa wybieralności jednak oświadczenie to jest każdorazowo weryfikowane. Właściwa komisja wyborcza niezwłocznie występuje do Ministra

Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o kandydacie. W przypadku kandydatów kandydujących w wyborach samorządowych oświadczenia nie są sprawdzane. Skutkiem tego są niestety nieuczciwe praktyki i wykryte naruszenia. Osoby piastujące kluczowe stanowiska samorządowe, mimo wyroków, składały oświadczenia o niekaralność sygnowane własnym podpisem. W ten sposób dopuszczały się poświadczenia nieprawdy, a idąc dalej - postępowały niegodnie, kierując się interesem własnym, a nie troską o dobro obywateli.

Projekt ustawy wprowadza zatem zmianę Kodeksu wyborczego, polegającą na tym, aby każdy kandydat kandydujący w wyborach do samorządu terytorialnego był zobowiązany złożyć informację z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności.

Proponowana regulacja zakłada także doprecyzowanie, że osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe nie może być członkiem zarządu powiatu ani członkiem zarządu województwa. To szczególnie istotna zmiana ponieważ członkowie zarządu powiatu i województwa nie muszą pełnić funkcji radnych, nie muszą również podlegać przepisom ustawy o pracownikach samorządowych, co daje furtkę do nadużyć w tym zakresie.

Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7 października 2015 r., sygn. akt II OSK 2276/15 „ustawodawca uznaje, że osoby, które dopuściły się czynu karalnego zagrożonego określonym rodzajem kary stają się niegodne piastowania funkcji w urzędach publicznych, a co za tym idzie tracą prawo wybieralności”. Art. 11 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego mówi, że nie ma prawa wybieralności w wyborach osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Radni samorządowi nie mogą być zatem osobami skazanymi prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Projekt ustawy ma na celu wykluczenie z życia publicznego osób, które złamały prawo w sposób świadomy. Prawomocny wyrok skazujący za przestępstwo umyślne podważa zaufanie do tej osoby i dowodzi, że nie daje ona rękojmi uczciwego i zgodnego z prawem

sprawowania urzędu i nie powinna mieć wpływu na podejmowane decyzje administracyjne oraz dysponowanie środkami publicznymi.

Definicję osoby pełniącej funkcję publiczną odnajdujemy w prawie karnym. Zgodnie z art. 115 § 13 pkt 4 k.k. funkcjonariuszem publicznym jest osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych. Zgodnie z art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co oznacza podejmowanie działań z poszanowaniem wyrażonych w niej wartości, w sposób który nie podważa zasad ustrojowych państwa.

Skazanie za przestępstwo umyślne godzi w autorytet samorządu i państwa. Samorząd jest tym miejscem, w którym mieszkańcy tworzą wspólnotę i samodzielnie decydują o jej kształcie. Dlatego tak ważne jest, aby powierzający władzę mieli pewność, że ich przedstawiciele są osobami o nienagannej postawie.

Projekt ustawy pozostaje bez wpływu na budżet państwa oraz budżety samorządu terytorialnego.

Projekt wywołuje pozytywne skutki prawne oraz społeczne.

Projekt nie ma wpływu na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

WZÓR

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projekt ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Wioletta Kulpa i Łukasz Schreiber

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Projekt ustawy wprowadza zmianę Kodeksu wyborczego, polegającą na tym, aby każdy kandydat kandydujący w wyborach do samorządu terytorialnego był zobowiązany złożyć informację z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności. Do tej pory kandydaci kandydujący w wyborach do samorządu terytorialnego musieli składać jedynie pisemne oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności. Oświadczenia te nie były w żaden sposób weryfikowane.

Proponowana regulacja zakłada także doprecyzowanie, że osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe nie może być członkiem zarządu powiatu ani członkiem zarządu województwa. To szczególnie istotna zmiana ponieważ członkowie zarządu powiatu i województwa nie muszą pełnić funkcji radnych, nie muszą również podlegać przepisom ustawy o pracownikach samorządowych, co daje furtkę do nadużyć w tym zakresie.

Projekt ustawy ma na celu wykluczenie z życia publicznego osób, które złamały prawo w sposób świadomy.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

➤ Nie

Cel, który ma być osiągnięty za pomocą przedmiotowego projektu ustawy nie może być zrealizowany za pomocą innych środków niż zaproponowane w projekcie.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

- a) Projekt jest spójny z dotychczasowymi regulacjami.
- b) Projekt jest zgodny z Konstytucją RP, w tym z konstytucyjnym standardem ochrony wolności i praw.
- c) Projekt jest zgodny z prawem międzynarodowym oraz prawem UE.
- d) Projektowana ustawa weszłaby w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt ustawy wprowadza zatem Kodeksu wyborczego, polegającą na tym, aby każdy kandydat kandydujący w wyborach do samorządu terytorialnego był zobowiązany złożyć informację z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności. Do tej pory kandydaci kandydujący w wyborach do samorządu terytorialnego musieli składać jedynie pisemne oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności. Oświadczenia te nie były w żaden sposób weryfikowane.

Proponowana regulacja zakłada także doprecyzowanie, że osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe nie może być członkiem zarządu powiatu ani członkiem zarządu województwa.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projekt wywołuje pozytywne skutki społeczne. Celem proponowanej regulacji jest zapewnienie szczególnej transparentności, a także wysokich standardów etycznych i rękojmi prawidłowego wykonywania zadań publicznych. Projekt ustawy ma na celu wykluczenie z życia publicznego osób, które złamały prawo w sposób świadomy.

Prawomocny wyrok skazujący za przestępstwo umyślne podważa zaufanie do tej osoby i dowodzi, że nie daje ona rękojmi uczciwego i zgodnego z prawem sprawowania urzędu i nie powinna mieć wpływu na podejmowane decyzje administracyjne oraz dysponowanie środkami publicznymi. Skazanie za przestępstwo umyślne godzi w autorytet samorządu i

państwa. Samorząd jest tym miejscem, w którym mieszkańcy tworzą wspólnotę i samodzielnie decydują o jej kształcie. Dlatego tak ważne jest, aby powierzający władzę mieli pewność, że ich przedstawiciele są osobami o nienagannej postawie. Proponowane zapisy dają pewność obywatelom, że w wyborach samorządowych wybierają osoby, na których nie ciążyą wyroki.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projekt nie wywołuje skutków gospodarczych. Przyczynia się jedynie do zwiększenia transparentności życia publicznego.

Projekt nie ma wpływu na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt ustawy nie wywołuje skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Kandydaci kandydujący w wyborach samorządowych muszą jedynie przedstawić informację z Krajowego Rejestru Karnego, której koszt w wersji papierowej wynosi 30 zł. Kandydaci ponoszą te koszty samodzielnie.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ Nie

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

Warszawa, 19 czerwca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1439/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III.020.187.10.2026

Data wpływu 22.06.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Wioletta Maria Kulpa oraz poseł Łukasz Schreiber)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2026 r. poz. 573) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje nowelizację ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹, zwanej dalej „ustawą o samorządzie gminnym”, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym², zwanej dalej „ustawą o samorządzie powiatowym”, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa³, zwanej dalej „ustawą o samorządzie województwa”, oraz ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy⁴, zwanej dalej „Kodeksem wyborczym”.

W art. 1 projektu, dotyczącym zmian w ustawie o samorządzie gminnym, przewiduje się dodanie przepisu, zgodnie z którym wójtem nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe⁵.

W art. 2 projektu, dotyczącym zmian w ustawie o samorządzie powiatowym, przewiduje się wprowadzenie analogicznej przesłanki negatywnej wobec członka zarządu powiatu⁶. Ponadto projekt przewiduje, że w przypadku skazania członka zarządu powiatu prawomocnym wyrokiem sądu za wskazane

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 662.

² Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252.

³ Dz. U. z 2025 r. poz. 581, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 365, ze zm.

⁵ Dodawany art. 26 ust. 2b ustawy o samorządzie gminnym.

⁶ Dodawany art. 26 ust. 2b ustawy o samorządzie powiatowym.

przestępstwo rada powiatu stwierdzałaby, w drodze uchwały, utratę funkcji przez członka zarządu powiatu⁷.

W art. 3 projektu, dotyczącym zmian w ustawie o samorządzie województwa, przewiduje się wprowadzenie analogicznej przesłanki negatywnej wobec członka zarządu województwa oraz mechanizmu stwierdzenia, w drodze uchwały sejmiku województwa, utraty funkcji przez członka zarządu województwa w razie prawomocnego skazania za wskazane przestępstwo⁸.

Art. 4 projektu przewiduje zmianę Kodeksu wyborczego. Zgodnie z projektowanym art. 426 § 2 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego do każdego zgłoszenia listy kandydatów do rady gminy ma być dołączane pisemne oświadczenie kandydatów o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz informacja z Krajowego Rejestru Karnego (KRK), potwierdzająca posiadanie prawa wybieralności do danej rady. Zgodnie z projektowanym art. 479 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego do zgłoszenia kandydata na wójta ma być dołączane pisemne oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie, zawierające określone w tym przepisie dane osobowe, oraz informacja z KRK potwierdzająca posiadanie prawa wybieralności do danej rady⁹.

Artykuły 5-7 projektu zawierają przepisy przejściowe dotyczące stosowania nowych regulacji do wyborów przedterminowych i uzupełniających do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, przedterminowych wyborów wójta oraz zmian w składzie zarządu powiatu i zarządu województwa przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której ustawa wejdzie w życie.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (art. 8 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

2.1. Prawo Unii Europejskiej nie reguluje ustroju organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego państw członkowskich ani krajowych warunków pełnienia funkcji wójta, członka zarządu powiatu lub członka zarządu województwa, których dotyczą projektowane przepisy. Kwestie te należą do kompetencji państw członkowskich.

2.2. W zakresie, w jakim projekt odnosi się do prawa wybieralności oraz warunków kandydowania w wyborach samorządowych, należy wskazać przepisy prawa Unii dotyczące praw wyborczych obywateli Unii w wyborach lokalnych. Zgodnie z art. 22 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) oraz art. 40 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (KPPUE) każdy obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w tym

⁷ Dodawany art. 31d ustawy o samorządzie powiatowym.

⁸ Odpowiednio dodawane art. 31 ust. 2b oraz art. 37a ustawy o samorządzie województwa.

⁹ Przepis art. 426 Kodeksu wyborczego znajduje odpowiednie zastosowanie do wyborów do rad powiatów i sejmików województw na podstawie odpowiednio art. 450 oraz art. 459 § 1 Kodeksu wyborczego.

państwie członkowskim na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

Szczegółowe zasady wykonywania tego prawa określają dyrektywa 94/80/WE¹⁰ oraz zastępująca ją od dnia 26 czerwca 2028 r. dyrektywa (UE) 2026/1194¹¹, stanowiąca przekształcenie dotychczasowych regulacji. Dyrektywy te dotyczą prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami, i opierają się na zasadzie równego traktowania tych osób z obywatelami państwa zamieszkania.

Osoba uprawniona do kandydowania, będąca obywatelem innego państwa członkowskiego, przedstawia takie same dokumenty jak kandydat mający obywatelstwo danego państwa. Państwo członkowskie zamieszkania może ponadto wymagać od niej dodatkowych oświadczeń dotyczących w szczególności obywatelstwa, miejsca zamieszkania oraz niepozbawienia prawa kandydowania w państwie członkowskim pochodzenia, a w przypadku wątpliwości – przedstawienia odpowiedniego zaświadczenia¹².

Dyrektywy dopuszczają możliwość zastrzeżenia, że tylko obywatele danego państwa członkowskiego mogą być wybierani na urząd kierownika organu wykonawczego, jego zastępcy lub członków kierowniczego kolegiального organu wykonawczego wspólnoty lokalnej stopnia podstawowego, o ile osoby takie zostały wybrane do pełnienia tych funkcji na okres trwania mandatu¹³. Obowiązujące prawo polskie korzysta z tej możliwości w odniesieniu do funkcji wójta, burmistrza i prezydenta miasta, zastrzegając bierne prawo wyborcze w tych wyborach dla obywateli polskich¹⁴.

2.3. W zakresie, w jakim projekt przewiduje przetwarzanie danych osobowych, należy także uwzględnić rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE¹⁵ (dalej: RODO).

RODO chroni podstawowe prawa i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawo do ochrony danych osobowych (art. 1 ust. 2) i ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub

¹⁰ Dyrektywa Rady 94/80/WE z dnia 19 grudnia 1994 r. ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. WE L 368 z 31.12.1994, s. 38, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 20, t. 1, s. 12; ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1994/80/2013-07-01>).

¹¹ Dyrektywa Rady (UE) 2026/1194 z dnia 26 maja 2026 r. ustanawiająca szczegółowe warunki korzystania z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L, 2026/1194, 4.6.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2026/1194/oj>).

¹² Zob. odpowiednio art. 9 dyrektywy 94/80/WE oraz art. 9 dyrektywy (UE) 2026/1194.

¹³ Zob. odpowiednio art. 5 ust. 3 dyrektywy 94/80/WE oraz art. 5 ust. 3 dyrektywy (UE) 2026/1194.

¹⁴ Art. 11 § 1 pkt 6 Kodeksu wyborczego.

¹⁵ Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/2016-05-04>.

częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych (art. 2 ust. 1). RODO określa zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych (art. 5), a także przesłanki zgodności przetwarzania z prawem (art. 6).

Zgodnie z art. 9 ust. 1 RODO przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych, w tym danych ujawniających poglądy polityczne, jest co do zasady zakazane, chyba że zachodzi jedna z przesłanek określonych w art. 9 ust. 2 RODO. W kontekście projektu znaczenie ma w szczególności art. 9 ust. 2 lit. g RODO, który dopuszcza takie przetwarzanie, jeżeli jest ono niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym i odbywa się na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które jest proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie narusza istoty prawa do ochrony danych oraz przewiduje odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą.

Zgodnie z art. 10 RODO przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa, na podstawie art. 6 ust. 1 RODO, wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującym odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1. Projektowane przepisy dotyczące zakazu pełnienia funkcji wójta, członka zarządu powiatu oraz członka zarządu województwa przez osobę skazaną prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe należą do materii ustroju samorządu terytorialnego. Prawo Unii Europejskiej nie określa warunków pełnienia funkcji w organach wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego państw członkowskich.

W odniesieniu do funkcji członka zarządu powiatu oraz członka zarządu województwa projektowane przepisy zawarte w art. 2 i art. 3 projektu¹⁶ pozostają poza zakresem regulacji prawa UE. Funkcje te nie są objęte unijnymi przepisami dotyczącymi praw wyborczych obywateli Unii w wyborach lokalnych.

W przypadku funkcji wójta należy uwzględnić, że prawo UE reguluje, w ograniczonym zakresie, prawo obywateli Unii do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami. Obowiązujące prawo polskie zastrzega jednak bierne prawo wyborcze w wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta dla obywateli polskich. Rozwiązanie to jest dopuszczalne na gruncie dyrektywy 94/80/WE oraz

---

¹⁶ Projektowane odpowiednio art. 26 ust. 2b i art. 31d ustawy o samorządzie powiatowym oraz art. 31 ust. 2b i art. 37a ustawy o samorządzie województwa.

dyrektywy (UE) 2026/1194, które pozwalają państwom członkowskim zastrzec dla własnych obywateli funkcję wybieralnego jednoosobowego organu wykonawczego podstawowej jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 1 projektu (dodający art. 26 ust. 2b ustawy o samorządzie gminnym) nie zmienia tej zasady, lecz wprowadza dodatkową przesłankę negatywną pełnienia funkcji wójta, związaną z prawomocnym skazaniem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Ponieważ prawo Unii dopuszcza zastrzeżenie funkcji wójta dla obywateli polskich, a zarazem nie określa innych warunków pełnienia tej funkcji, art. 1 projektu nie narusza prawa Unii Europejskiej.

3.2. Art. 4 pkt 1 projektu przewiduje, że do zgłoszenia listy kandydatów do rady gminy należy dołączyć informację z KRK potwierdzającą posiadanie prawa wybieralności. Obowiązek ten obejmuje zarówno kandydatów będących obywatelami polskimi, jak i kandydatów będących obywatelami innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Projektowany przepis nie różnicuje kandydatów ze względu na obywatelstwo i przewiduje obowiązek przedstawienia tego samego dokumentu przez wszystkich kandydatów. Nie zmienia również szczególnych wymogów dotyczących kandydatów będących obywatelami innych państw członkowskich, określonych w art. 426 § 3 i 4 Kodeksu wyborczego¹⁷. Art. 4 pkt 1 projektu nie narusza zatem art. 22 ust. 1 TfUE, art. 40 KPPUE ani właściwych przepisów dyrektywy 94/80/WE i dyrektywy (UE) 2026/1194.

3.3. Przepisy projektu przewidują przetwarzanie danych osobowych i wymagają w tym zakresie oceny zgodności z RODO.

Art. 4 projektu przewiduje obowiązek dołączenia do zgłoszenia kandydatów informacji z KRK potwierdzającej posiadanie prawa wybieralności. W przypadku zgłoszenia listy kandydatów do rady obowiązek ten wynika z projektowanego art. 426 § 2 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego, w brzmieniu nadanym przez art. 4 pkt 1 projektu. W przypadku zgłoszenia kandydata na wójta obowiązek ten wynika z projektowanego art. 479 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego, w brzmieniu nadanym przez art. 4 pkt 2 projektu. Przepisy te wiążą się z przetwarzaniem danych osobowych dotyczących wyroków skazujących i czynów zabronionych, o których mowa w art. 10 RODO.

Projektowane przepisy ustanawiają obowiązek prawny przedstawienia informacji z KRK oraz określają cel przetwarzania tych danych, którym jest potwierdzenie posiadania prawa wybieralności. Odpowiada to art. 6 ust. 1 lit. c RODO, a w zakresie przetwarzania dokonywanego przez właściwe organy wyborcze – także art. 6 ust. 1 lit. e w związku z art. 6 ust. 3 RODO.

Projektowane przepisy stanowią podstawę prawną przetwarzania danych

---

¹⁷ Art. 426 § 3 Kodeksu wyborczego określa dodatkowe oświadczenia składane przez obywatela UE niebędącego obywatelem polskim, dotyczące w szczególności niepozbawienia prawa kandydowania w państwie członkowskim pochodzenia. W razie wątpliwości właściwy organ wyborczy może zażądać zaświadczenia wydanego przez właściwy organ tego państwa (art. 426 § 4 Kodeksu wyborczego).

dotyczących wyroków skazujących i czynów zabronionych w ramach ustawowo uregulowanej procedury wyborczej. Dokumentacja zawierająca te dane podlega przepisom Kodeksu wyborczego dotyczącym przechowywania, udostępniania i ochrony dokumentów z wyborów, w szczególności art. 8 § 1a i § 2 Kodeksu wyborczego. Projektowane rozwiązanie jest zgodne z art. 10 RODO.

Informacja z KRK ma służyć wyłącznie potwierdzeniu posiadania prawa wybieralności. Takie określenie celu odpowiada zasadzie ograniczenia celu i zasadzie minimalizacji danych, o których mowa w art. 5 ust. 1 lit. b i c RODO.

W projektowanym art. 479 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego (art. 4 pkt 2 projektu) zachowano ponadto obowiązujący wymóg wskazania w zgodzie na kandydowanie przynależności kandydata do partii politycznej. Informacja ta może ujawniać poglądy polityczne, a tym samym należeć do szczególnych kategorii danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 RODO. Projekt nie rozszerza jednak dotychczasowego zakresu przetwarzania tych danych. Ich przetwarzanie jest przewidziane ustawą, służy ważnemu interesowi publicznemu związanemu z przejrzystością procesu wyborczego oraz podlega przepisom Kodeksu wyborczego dotyczącym ochrony dokumentów wyborczych. Mieści się ono zatem w przesłance określonej w art. 9 ust. 2 lit. g RODO.

W konsekwencji art. 4 projektu nie jest sprzeczny z RODO.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 19 czerwca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1440/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III.020.187.9.2026

Data wpływu 22.06.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Wioletta Maria Kulpa oraz poseł Lukasz Schreiber) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy przewiduje nowelizację ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹, zwanej dalej „ustawą o samorządzie gminnym”, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym², zwanej dalej „ustawą o samorządzie powiatowym”, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa³, zwanej dalej „ustawą o samorządzie województwa”, oraz ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy⁴, zwanej dalej „Kodeksem wyborczym”.

W art. 1 projektu, dotyczącym zmian w ustawie o samorządzie gminnym, przewiduje się dodanie przepisu, zgodnie z którym wójtem nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe⁵.

W art. 2 projektu, dotyczącym zmian w ustawie o samorządzie powiatowym, przewiduje się wprowadzenie analogicznej przesłanki negatywnej wobec członka zarządu powiatu⁶. Ponadto projekt przewiduje, że w przypadku skazania członka zarządu powiatu prawomocnym wyrokiem sądu za wskazane przestępstwo rada powiatu stwierdzałaby, w drodze uchwały, utratę funkcji przez członka zarządu powiatu⁷.

W art. 3 projektu, dotyczącym zmian w ustawie o samorządzie województwa, przewiduje się wprowadzenie analogicznej przesłanki negatywnej

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 662.

² Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252.

³ Dz. U. z 2025 r. poz. 581, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 365, ze zm.

⁵ Dodawany art. 26 ust. 2b ustawy o samorządzie gminnym.

⁶ Dodawany art. 26 ust. 2b ustawy o samorządzie powiatowym.

⁷ Dodawany art. 31d ustawy o samorządzie powiatowym.

wobec członka zarządu województwa oraz mechanizmu stwierdzenia, w drodze uchwały sejmiku województwa, utraty funkcji przez członka zarządu województwa w razie prawomocnego skazania za wskazane przestępstwo⁸.

Art. 4 projektu przewiduje zmianę Kodeksu wyborczego. Zgodnie z projektowanym art. 426 § 2 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego do każdego zgłoszenia listy kandydatów do rady gminy ma być dołączane pisemne oświadczenie kandydatów o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz informacja z Krajowego Rejestru Karnego (KRK), potwierdzająca posiadanie prawa wybieralności do danej rady. Zgodnie z projektowanym art. 479 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego do zgłoszenia kandydata na wójta ma być dołączane pisemne oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie, zawierające określone w tym przepisie dane osobowe, oraz informacja z KRK potwierdzająca posiadanie prawa wybieralności do danej rady⁹.

Artykuły 5-7 projektu zawierają przepisy przejściowe dotyczące stosowania nowych regulacji do wyborów przedterminowych i uzupełniających do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, przedterminowych wyborów wójta oraz zmian w składzie zarządu powiatu i zarządu województwa przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której ustawa wejdzie w życie.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

⁸ Odpowiednio dodawane art. 31 ust. 2b oraz art. 37a ustawy o samorządzie województwa.

⁹ Przepis art. 426 Kodeksu wyborczego znajduje odpowiednie zastosowanie do wyborów do rad powiatów i sejmików województw na podstawie odpowiednio art. 450 oraz art. 459 § 1 Kodeksu wyborczego.